

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יתרו

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק בא

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' מאיר בן הרה"ח ר' חיים ארי' לייביש ע"ה שטרסברג
נפטר ביום כ"ף שבט ה'תש"ס
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י חתנו ובתו

הרה"ת ר' שלום דובער הלוי וזוגתו מרת טובה שיחיו
ומשפחתם שיחיו לוין
* * *

לעילוי נשמת

ר' הירש ב"ר אשר הכהן ע"ה העכט
נפטר ביום כ"ף שבט ה'תשע"ד
ת. נ. צ. ב. ה.
*

ולזכות

זוגתו מרת רייזל בת דבורה תח"י העכט
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה
*

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

מרת שרה טובה בת ר' שבתי ע"ה לייט
נפטרה ביום כ"א שבט ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י בנה

הרה"ת ר' מרדכי יוסף וזוגתו מרת חי' שיחיו לייט

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. ומה אבנים הללו...

חברך... על אחת כמה וכמה

בסיום פרשתנו, על הפסוק „ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו“ נאמר במכילתא¹ „והרי דברים קל וחומר, ומה אם אבנים שאין בהם דעת לא לרעה ולא לטובה? אמר³ הקדוש ברוך הוא לא תנהג בהם מנהג בזיון⁴, חברך שהוא בדמותו של מי שאמר והיה העולם דין הוא⁵ שלא תנהג בו מנהג בזיון⁶.”

גם בפירושו רש"י מובא קל וחומר זה, אך בשינויים ועם הוספות: „ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חבירך שהוא בדמות יוצרך ומקפיד על בזיונו על אחת כמה וכמה⁷.”

מובן מדוע מתבטא רש"י בניסוח „שאינן בהם דעת להקפיד על בזיון“, בשונה מלשון המכילתא „שאינן בהם דעת לא לרעה ולא לטובה“, כי על ידי הדגשת אי הבזיון אצל האבנים, בניגוד לבזיון הנגרם „לחברך“, מובן ובלט יותר ה„קל וחומר“. ומסיבה זו מוסיף רש"י על „חברך“ את המילים „ומקפיד על בזיונו“, שאינן כתובות במכילתא.

כן מובן, שרש"י משתמש בביטוי „חבירך

שהוא בדמות יוצרך“, במקום הנאמר במכילתא „בדמותו של מי שאמר והיה העולם“, משום שהמילה „יוצרך“ מדברת בפשטות על יוצרו של העולה במעלות.

אך צריך להבין מדוע מוסיף רש"י על לשון המכילתא את המילים „אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך“: מה מוסיף ה„צורך“ של ה„אבנים“ להסבר ה„קל וחומר“ לגבי „חברך“?

ב. יש הבדל בין הביאור במכילתא לבין רש"י

כדי להבין זאת יש להקדים ולהסביר את ההבדל בין פירוש הפסוק שעליו נאמר קל וחומר זה לפי המכילתא לבין ביאורו לפי רש"י⁸:

במכילתא נאמר לפני כן: „אשר לא תגלה ערותך עליו, עליו אי אתה פוסע פסיעה גסה אבל אתה פוסע פסיעה גסה בהיכל ובקדש הקדשים, שהיה בדין, ומה אם מזבח הקל אסור לפסוע בו פסיעה, ההיכל וקדש הקדשים החמורים דין הוא שאסור לפסוע פסיעה גסה בהן לפי שהן חמורים, תלמוד לומר אשר לא תגלה ערותך עליו, בו אי אתה פוסע פסיעה יתירה, אבל אתה פוסע פסיעה יתירה בהיכל ובקדש הקדשים“, ולאחר מכן נאמר במכילתא ה„קל וחומר“ שהובא לעיל, ומה אם אבנים...“.

אך רש"י מסביר בתחילת הפסוק: „שעל ידי המעלות אתה צריך להרחיב פסיעותיך, ואף על פי שאינו גילוי ערוה ממש שהרי כתיב¹⁰ ועשה להם מכנסי בד, מכל מקום הפסיעות

(1) הובא ביל"ש סוף פרשתנו. ועד"ז הוא בתנחומא שם בשינויים. וראה כמה שינויים בלשון המכילתא במכילתא הוצאת הארואויטץ רבין. פס"ז כאן.
(2) בפס"ז: שאין בהם חיות.
(3) בתנחומא: הוהירך הקב"ה.
(4) ביל"ש: תנהוג בהם בבזיון. ועד"ז הוא לכמה גירסאות במכילתא (הובאו במכילתא הנ"ל).
(5) בתנחומא: בדמותו של הקב"ה עאכו"כ. ובפס"ז „חבירך שהוא נברא בצלם ובדמות עאכו"כ שלא כו".
(6) בכמה ג' במכילתא הנ"ל „בו בבזיון".
(7) וכחסום בתנחומא. בדפוס שני ורש"י כתיב מסיים „עאכו"כ) שלא תבוהו". ובכמה כתיב רש"י „שלא תנהוג בו מנהג בזיון". וראה לקמן בפנים ס"ד.

(8) משא"כ בתנחומא שאינו בא בהמשך לדרשה שלפניו כי"א הוא התחלת דרשה חדשה עה"פ ולא תעלה במעלות על מזבחי.
(9) ובשינויים קלים ביל"ש וכן כמה שינויים במכילתא הנ"ל.
(10) תצוה כח, מב.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א ר' יקותיאל מנחם ע"ה ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו לכ"ק אדמו"ר מה"מ משגיח ומשפיע

בישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית 770 ניהל הבית חב"ד

בנמלי התעופה ובחברת "אל על" במיוחד וזכה שהרבי שלח המצות ע"י

ואמר עליו "אונזער יקותיאל" נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770 והדפיסם ב"תקות מנחם"

ניהל "ועד המחנכים" פעל במרץ בעניני שלימות הארץ ראש מטה שירה וזמרה

לקבלת פני משיח צדקנו קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם השאיר דור ישרים יבורך

הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים ביום השני לפ' "וקם שבט מיראל" י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידי

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

כיוון שהם חמורים מן המזבח¹⁶.

מכך מובן, שהאיסור „ולא תעלה...” איננו רק משום שזהו חלק מן המקדש, אלא בעיקר מצד אבני המזבח עצמן. ולכן ניתן ללמוד מכך קל וחומר „ומה אם אבנים שאין בהם דעת לא לרעה ולא לטובה אמר הקדוש ברוך הוא לא תנהג בהם (באבנים עצמן) מנהג ביוון, חבירך... דין הוא שלא תנהג בו מנהג ביוון”.

ג. אבני המזבח – „יש בהם צורך”

לפי זה ניתן גם להבין מדוע מוסיף¹⁷ רש”י בפירושו את „אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג ביוון”:

כיון שבפירוש רש”י אין מוזכר המיעוט „עליו אי אתה פוסע... אבל אתה פוסע בהיכל וקדש הקדשים”¹⁸, שממנו לומדים שהאיסור

16 במרכבת המשנה למכילתא כאן מפרש שהק”ו במכילתא חזרו לשיטת ת”ק לפנ”ו שהאיסור הוא מצד גילוי ערוה. והמיעוט „עליו אי אתה פוסע פסיעה גסה אבל אתה פוסע פסיעה גסה בהיכל כו” הוא דעת ר”י שם שלדעתו אינו גילוי ערוה אלא שבעודו הולך למזבח טוען אברים ופדרים ודם אצל המזבח יהי נראה עליו המצוה כמשאוי. ולכן בהיכל וקדש”ק „שקדושתן רבה .. יפסע פסיעה גסה כאדם בהול בל יזון עינו מזיו השכינה”.

אבל מזה שגם לר”י הלימוד הוא מסיים הכתוב „אשר לא תגלה ערותך עליו” וכן מלשון המכילתא „פסיעה גסה” (לא „יתירה” כביל”ש), משמע, שגם לדעתו שייך זה לגילוי ערוה.

17 הכרתו של רש”י בכלל להביא הלימוד דהק”ו (ושלכאורה הוא רק לימוד מהכתוב ואינו נוגע בפשש”מ), י”ל שהוא מזה שהכתוב מוסיף הטעם „אשר לא תגלה ערותך עליו”, שהוא לא רק מיותר בפשש”מ (כמ”ש בדבק טוב כאן ובבאר מים חיים בפסוק כב), כ”א שעפ”ו יוקשה מה שדוקא במזבח נאמר „ולא תעלה במעלות”, ולטעם זה צ”ל האיסור דלא תעלה במעלות” בכל המקדש (והרי מצינו מעלות במקדש גופא גם לפני ממוקם המזבח, לפני האולם (וההיכל) – ראה מדרש פ”ג מ”ו. רמב”ם הל’ בית הבחירה פ”ו ה”ד(ה). משא”כ באם ה’ נאמר האיסור בלא טעם לא ה’ בזה שום קושיא, כי ריבוי ציוויים לא נאמר בהם טעם.

18 ומוזה מוכח בפשש”מ שהטעם שבכתוב – ללמד דבר חדש בא: ק”ו לבזיון האדם (ועד”ו י”ל במה שכתב רש”י „הרי דברים ק”ו” בפסוק לפנ”ו כ, כב).

18 ולהעיר שבפרש”י בכלל לא נזכר ע”ד האיסור דפסיעה גסה (והחבת הפסיעות) על המזבח כבמכילתא (רק מפרש שזהו הטעם ד, „אשר לא תגלה ערותך עליו – שע”

קרוב לגילוי ערוה הוא, ואתה נוהג בהם מנהג ביוון”.

יש לומר, שבכך שה”קל וחומר” הנ”ל מובא במכילתא מיד לאחר המיעוט „עליו אי אתה פוסע פסיעה גסה אבל אתה פוסע... בהיכל ובקדש הקדשים”, מתורצת שאלה העלולה להתעורר:

האיסור של „לא תגלה ערותך עליו” – „לא תנהג בהם מנהג ביוון” – איננו לכאורה, משום אבני המזבח כשלעצמן, אלא משום היותן חלק מן המזבח והמקדש, ולכן זהו ענין של קדושת ויראת המזבח, הקשור לכבוד ה’, השורה על המזבח והמקדש¹¹.

כמצות מורא מקדש בכלל, אשר „לא מן המקדש אתה ירא אלא ממי ששכן שכינתו במקום הזה”¹², וכלשון ספר החינוך¹³ „לקבוע בנפשותינו יראת המקום ברוך הוא וחשיבותו, ועל כן הוזהרנו שלא לנהוג שם קלות ראש בשום ענין”. כיצד ניתן אפוא ללמוד מן ה”אבנים”¹⁴, קל וחומר לגבי „חברך”, כאשר ב”אבנים” יש קדושה אשר איננה קיימת ב”חברך”?

אך כיון שכבר לפני כן נאמר „עליו אי אתה פוסע פסיעה גסה אבל אתה פוסע פסיעה גסה בהיכל ובקדש הקדשים”,

אשר לפי הסברה שהובאה לעיל, שהאיסור של „פסיעה גסה” קשור לכבוד המקדש וכדומה, צריך היה האיסור לחול גם¹⁵ בהיכל ובקדש הקדשים, ואף בחומרה רבה יותר –

11 בלשון הרמב”ן סוף פרשתנו: וטעם המעלות יראת המזבח והזכור לכבוד השם. ובאברבנאל: וכ”ו צוה ליראת המקדש כי הוא כבודו יתברך.

12 ספהמ”צ להרמב”ם מ”ע כא. וראה יבמות ו, רע”ב. רמב”ם רפ”ו מהלכות ביהמ”ח.

13 מצוה מא.

14 להעיר מפ”י מושב זקנים עה”ת כאן: קצת קשה למה הקפיד על כבוד המזבח יותר מכל כלי המקדש.

15 להעיר שכ”ה במכילתא דרשב”י: כשתעלה למזבח לא תהא פוסע פסיעה גסה כו’ אין לי אלא למזבח לעזרות מנין ת”ל כו’. ושם: יכול לא יעשה מעלות [להיכל ולעזרות תל’ לו’ ולא] תעלה במעלות כו’ למזבח אי אתה עושה כו’.

לעילוי נשמת

אי”א נו”נ עוסק בצ”צ

איש אמת תם וישר מלאכתו מלאכת שמים

הרה”ח הרה”ת ר’ מנחם אהרן

ב”ר יוסף הכהן ע”ה

ראדאל

אהוב לבריות וחביב לכל אדם

קיבל את כולם בסבר פנים יפות

אוהב שלום ורודף שלום

זכה להיות שליח כ”ק אדמו”ר מה”מ

מסר נפשו לעניני חנוך עטה”ק

קירב משפחות רבות לתורה ומצוות

נטע הכרת הבורא ע”י גילוי נפלאות הבורא

לתלמידים הרבה באהבה

זכה לגדל ולראות בנים ובני בנים

דור ישרים יבורך

עוסקים בתורה ומצוות בדרכי החסידות

ומהם שלוחי המלך

נפטר ביום שני לסדר וטיהרו הכהן

כ”ח ניסן ה’תשע”ז

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע”י משפחתו שיחיו

. . . מזה ישנו הלימוד לנשי ובנות ישראל בכלל, ובמיוחד – להשלוחות תחינה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – שהתאספו כאן יחדיו מכל קצוי תבל בה"כינוס השלוחות העולמי". . . בזמננו זה, הרגעים האחרונים לפני הגאולה – להתעורר בעצמן ולעורר את כל נשי ובנות ישראל אודות גודל הזכות דנשי ובנות ישראל להבאת הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, שבאה "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"5, כנ"ל.

„ולא תעלה במעלות“ הוא משום אבני המזבח כשלעצמן, כדלעיל – לפיכך צריך רש"י להדגיש ענין זה בה"קל וחומר" עצמו:

„הואיל ויש בהם צורך“. כיון שב„אבנים הללו“, של המזבח, יש ענין מיוחד – „יש בהם צורך“ – הרי הוא גורם לאיסור „לא תעלה במעלות אשר לא תגלה ערותך עליו“19 –

על אבני המזבח כשלעצמן, ולא משום שהן חלק מהמקדש כולו.

ולפי זה מובן בפשטות מדוע אין איסור של „מעלות“ בחלקים אחרים של המקדש, למרות שעל ידי כך „תגלה ערותך“ – ואדרבה: היו „מעלות“ בכניסה להיכל20 – משום שבאבנים של „מעלות“ אלו אין קיים הענין המיוחד של „יש בהם צורך“.

ד. „מנהג בזיון“

ההסבר לכך הוא:

לכאורה, תמוה: האם יש צורך להזדקק

המעלות אתה צריך להרחיב פסיעותך?*. ויתרה מזה – יש מפרשים שמפרש"י בד"ה ולא תעלה במעלות „כשאתה בונה כבש למזבח לא תעשה מעלות כו“, משמע שאין האיסור בעלי" רק בעש"י (באר מים חיים. וראה רא"ם ושפ"ח ועוד (ולא כמ"ש בספר הזכרון)).

(19) ועפ"י יל"פ גם שינוי הלשון במכילתא. ומה אם אבניחם, וברש"י – „אבנים הללו“: להמכילתא הלימוד הוא מזה שאין לנהוג מנהג בזיון באבנים כי באבנים שבכבש המזבח אין ענין מיוחד, ואדרבה צריך לימוד מיוחד למעט אבני ההיכל וקדה"ק; משא"כ לרש"י ישנו ענין מיוחד באבנים אלו שלכן למדים „מאבנים הללו“.

(20) אבל מהמעלות בשאר המקומות (מן החיל לעזרת נשים; מעזרת נשים לעזרת ישראל; מעזרת ישראל לעזרת כהנים – רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ו) אין קושיא כ"כ, כי הם מחוץ למקום המזבח והם מקומות שגם זר מותר ליכנס לשם (ראה כלים פ"א מ"ח ואילך. רמב"ם שם הט"ז ואילך).

(* ולהעיר שהרמב"ם בספר הירד (הל' בית הבחירה פ"א ה"ו) לא כתב האיסור דפסיעה גסה רק „העולה במעלות על המזבח לזקה“. אבל כתב בספר המצות מז"ת פ. ח' דיוקן מצוה מא. ראה מ"מ יעב"ץ לרמב"ם שם. מ"ח שם.

ולהעיר גם מהשתייטי בלשון הרמב"ם: במין המצות בריש ספר הירד כותב „שלא לפסוע על המזבח“, משא"כ בהכותרת להל' ביהב"ח: שלא לעלות עליו במעלות. ובסמ"צ שם: שחזירנו מנולת על המזבח במעלות כדי שלא יפסיע פסיעה גסה. . . וכל מי שמפסיע פסיעה גסה על המזבח. . . לזקה. ואכ"נ.

ללימוד של קל וחומר מאבני המזבח, כדי להסיק שאסור לבזות יהודי אחר?

אלא, לגבי אבני המזבח אין מדובר כאן על בזיון כפשוטו, אלא, כלשון המכילתא ורש"י, על „מנהג בזיון“ בלבד21. הן מצד האבנים, אשר אינן חשות בזיון, והרי הרגשת הבזיון היא העיקר, עד אשר לפי אחת הדעות בגמרא22, כל חובת הבושת חלה רק כאשר יש „כיסופא“ (=בושה): אך אם „ביישו ישן ומת“, כאשר המבוזה לא חש בושה, פטורים.

והן לגבי מעשה הבזיון: אין מדובר כאן על התנהגות של קלות ראש23, שהרי קלות ראש ובזיון ממש אסורים בכל שטח המשכן והמקדש24. אלא מדובר כאן רק על „מנהג בזיון“ – מעשה העלול להתפרש כבזיון. וכדברי רש"י, שכאשר „עולה במעלות“ אין „גילוי ערוה ממש“, אלא „קרוב לגילוי ערוה“25.

ומכך לומדים לגבי חברו, שאסור לנהוג אפילו ב„מנהג בזיון“, ואפילו כאשר הוולת אינו חש כלל בושה ובזיון.

ה. בבזיון אבני המזבח נגרמת בושה

וזהו ההבדל בין המכילתא לבין רש"י – על מה מוטל האיסור:

לדעת המכילתא האיסור הוא פעולת האדם – אסור לעשות מעשה שיש בו אפילו רק „מנהג בזיון“, ולא רק מעשה בזיון ממש.

אך רש"י אינו יכול לפרש כך לפי הפשט, כי לפי זה אין להבדיל בין אבני המזבח לבין אבני ההיכל. מכך שהאיסור קיים דווקא באבני המזבח מובן, שמצד פעולת האדם עצמו לא

(21) להעיר מנזיר (מה, א): הרי אמרה תורה לא תעלה במעלות על מזבחי ק"ו לדרך בזיון. וראה רש"י שם.

(22) ב"ק פ, ב.

(23) כרפ"י בספורנו כאן.

(24) ראה ברכות נד, א. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"ב.

(25) וגם מצדו לא נתכוין לענין של בזיון. ולהעיר שאין המבייש חייב על הבושת עד שיתכוון (משנה ב"ק שם).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגנוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מיט זיק פאַר] הגמר והסיום דמעשינו ועבודתינו¹¹ של בני במשך כל הדורות שלפני זה, לסיים את הבירורים האחרונים בגלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² – "לצחצח את הכפתורים"; עבודתנו מתבטאת בהבאת הגאולה בפועל עבור דורנו ועבור כל הדורות שלפני זה! זאת אומרת, שבדור זה מסיימים את מעשינו ועבודתנו של בני במשך כל הדורות.

. . . בדורו של נשיא דורנו גופא ישנם כמה שלבים ותקופות, ובכללות – שלושה שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) – סיום התקופה של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (היום השלם הראשון לאחרי הסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)³ – כשהתחיל ההמשך והחידוש של תקופה חדשה ונתלו המאורות של הדור השביעי מאדה"ז (או הדור התשיעי מהבעש"ט). (ג) התקופה לאחר הסתלקות בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

. . . יום העשירי בחודש האחד עשר קאי על סיום וגמר העבודה של בירור השיריים האחרונים של הגלות, "לצחצח את הכפתורים".

. . . היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר – מציין שנוסף ולאחרי העבודה דיום עשירי בחודש אחד עשר, משיגים ומתעלים (ע"פ הכלל דמעלין בקודש⁴) גם להגילוי (יום) דאחד עשר.

. . . ובזה גופא מגיעים אח"כ לדרגא גבוהה עוד יותר – שאוחזים כבר לאחרי סיום עבודת כל הבירורים, ואף כבר "צחצחו את הכפתורים" וכו', וצריכים רק להיות מוכנים לקבלת משיח צדקנו – השלימות דאחד עשר (לגמרי שלא בערך לעשר) . . . כמרומו בכ"ב שבט . . . אחד עשר בכפליים.

. . . אחרי כ"ב שבט (יום הסתלקותה של בתו) נפעל השלב האחרון בהכנת העולם (כדירה לו יתברך בתחתונים) להגאולה . . . שלימות ענין זה נעשה ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

היה שום איסור, כי אין כאן מעשה בזיון ממש²⁶.

אלא, שבאבני המזבח יש ענין מיוחד – "הואיל ויש בהם צורך" – שמשום כך גורם "מנהג הבזיון" למעין "כיסופיא"²⁷, לאלו הנזקקים לאבנים, כדלהלן, ולכן אסור הדבר.

ו. **בזיוי החבר כבזיוי "יוצרך"**

ההסבר לכך הוא:

באמרו "הואיל ויש בהם צורך" מתכוון רש"י לומר, שהכהנים אינם יכולים לבצע את עבודתם על המזבח אלא על ידי העליה על האבנים. וזוהי הסיבה של "לא תנהג בהם מנהג בזיון", כי על ידי התנהגות בבזיון כלפי אבני המזבח, מבזים גם את הכהנים אשר יש להם צורך באבנים²⁸.

בדומה, אם כי לא בדיוק, לנאמר בדברי הראשונים²⁹ על חובת תשלומי בושת, שהדין "רקק בבגדו פטור"³⁰ הוא דוקא כאשר המתבייש לא לבש את הבגד בשעת מעשה, אך אם היה האדם לבוש בבגד בעת הרקיקה חייב הרוקק – כי על ידי יריקה על הבגד הוא ביוה גם את לובש הבגד³¹.

לעומת זאת, המעלות שלפני ההיכל – אין בהם צורך, כי: א) אפשר להגיע להיכל שלא על ידי המעלות³². ב) המעלות לא היו לפני ההיכל במקום שהתבצעה העבודה, אלא לפני

26 ולכן גם להסבא בגמ' (ב"ק שם) "משום זילותא הוא", "שמזולל בו בפני רבים ואף על פי שאינו שם על לבו" (רש"י שם) – אין כאן "זילותא", כיון שאין כאן מעשה בזיון (ממש), רק "קרוב לגלוי ערוה", כנ"ל.

27 ראה ב"ק שם.

28 או י"ל ד"יש בהם צורך" היינו לכל ישראל, וע"פ מה שפירש רש"י בפסוק שלפניו (כ, כב) שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם .. שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

29 מאירי כתובות (סו, א) בשם קצת מפרשים.

30 ב"ק צ"א, א. כתובות שם.

31 וכן בהמתו אם ה' רכוב עלי' אף הוא מתבייש בכך"

(מאירי שם).

32 אף שאי"ו דרך ביאה.

האולם³³, ויוצא, אפוא, שהליכת הכהנים להיכל באמצעות המעלות שלפני ההיכל אינה חלק וצורך של עבודתם בהיכל, לעומת כבש המזבח, שהוא חלק מן המזבח ממש³⁴, עד כדי כך שנאמר בתורה, "ולא תעלה במעלות על מזבחי"³⁵ אשר לא תגלה ערותך עליו" – שההליכה על המעלות או על הכבש למזבח נחשבת כהליכה על המזבח עצמו³⁶.

ומכך לומדים לגבי בזיון חבירו: אף כאשר זהו "מנהג בזיון" בלבד, אשר לא גרם בושה בפועל ל"חבירך", אף על פי כן, משום ש"הוא בדמות יוצרך", יוצא, שבזיוי החבר הוא בזיון כלפי יוצרך, כשם שבאיסור "לא תעלה במעלות על מזבחי", גורם "מנהג הבזיון" כלפי האבנים בושה ובזיון גם לכהנים.

ז. **"להקפיד על בזיון" – מודגש בקל וחומר**

לפי זה ניתן להבין את לשון רש"י בניסוח ה"קל וחומר" – "מה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חברך שהוא בדמות יוצרך ומקפיד על בזיונו על אחת כמה וכמה", בשונה מהמכילתא, ששם לא מופיע הביטוי "להקפיד על בזיון" ו"מקפיד על בזיונו". בניסוח זה מסביר רש"י:

אם לגבי אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון, ובמילא אין אצלן כלל ענין של בזיון³⁷, שהרי אם אין מקפידים על בזיון אין מתבזים, בכל זאת, משום ש"יש בהם צורך" לכהנים, נחשבת התנהגות זו כמנהג בזיון,

33 ואין קדושתם כקדושת היכל – ראה יומא מד, ב. ובפרש"י שם.

34 רלב"ג כאן ד"ה השרש הג'. וראה רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"טו"טו. המפרש לתמיד כה, א. ותו"ש שם. ובכ"מ.

35 ולא "אל מזבחי".

36 וי"ל דהוי כמו בשעת עבודה – ראה תוס' ישנים יומא

כב, א (ד"ה בזמן).

37 כי בנדר"ל לולי הענין דמעין) כיסופא, אין כאן גדר

בזיון כלל, גם לא "זילותא" (כנ"ל הערה 26).

הרי על אחת כמה וכמה אסור לנהוג מנהג ביוון כלפי "חברך": (א) "שהוא בדמות יוצרך" – הקשר בינו לבין "יוצרך" הוא ישיר וניכר שלא כאבני המזבח והכהנים שאין ביניהם שום קשר בדמות וכדומה. (ב) "ומקפיד על ביונו" – גם מצד עצמו אפשרית מציאות של ביון, לעומת אבני המזבח שבהן אין בכלל ביון מצד האבנים עצמן³⁸.

ח. כבוד הבריות הוא כבוד ה'

פירוש רש"י על התורה הוא יינה של תורה, ויש לומר, שבפירוש רש"י בסוף הפרשה – אשר "הכל הולך אחר החיתום"³⁹ – נרמז עיקר התוכן של הפרשה כולה – ענין מתן תורה – עשרת הדברות:

כשם שעשרת הדברות אינם כוללים רק את "אנכי ה' אלקיך" ו"לא יהיה לך", שהם ענינים נעלים ביותר באחדות ה', אלא גם את הדברים האחרונים שהם פשוטים ביותר ועד לענינים הפשוטים ביותר שבין אדם לחבירו – "לא תרצה, לא תנאף... וכל אשר לרעך",

כך גם בפירוש רש"י – תורה שבעל פה – עוסק סיום פרשת יתרו בזהירות הרבה שיש לנהוג בפרטים הקטנים ביותר שבין אדם לחבירו, ועד כדי כך שיש להישמר אפילו מ"מנהג ביון".

38 וזה שהקדים רש"י "שהוא בדמות יוצרך" ל"ומקפיד על ביונו" – כי עיקר החידוש בק"ו כאן הוא בזה "שהוא בדמות יוצרך", שמצד פרט זה הוא בשהו ל"אבנים הללו", הואיל "ויש בהם צורך", שלכן למדין מהם, אלא שיש בזה גם "חומר", ש"הוא בדמות יוצרך", ולא כהאבנים שרק "יש בהם צורך", כנ"ל בפנים.

39 ברכות יב, א.

40 ל' הלקו"ת במדבר טו, סע"ג.

וכשם שהדברים הפשוטים בעשרת הדברות אינם חלק נפרד מהדברים הראשונים, אלא, כמוזכר במספר מקומות⁴¹, שקבעו ענינים אלו בעשרת הדברות כדי ללמד שהם מהות אחת עם "אנכי ה' אלקיך": גם הדברים שבין אדם לחבירו הם לאמיתו של דבר "בין אדם למקום", וצריך להקפיד עליהם משום שזהו רצון ה'.

כך מוסיף רש"י, שההתנהגות הזהירה כלפי החבר היא משום שהוא "בדמות יוצרך": האיסור קשור ל"בין אדם למקום" לא רק משום שזהו ציווי, שצריך להזהר בענינים אלו מפני ציווי ה', אלא משום ש"חבירך" ו"מקום" הן דמות אחת, כביכול. ולכן, חוסר הזהירות בכבוד חבירך, נחשבת כחוסר זהירות בכבוד הקדוש־ברוך־הוא.

ומרובה מדה טובה – שאהבת ישראל, ועד לאהבה בלתי מוגבלת המביאה לידי ההתנהגות של כיבוד החבר בשיא ההקפדה, היא בפנימיותה אהבת הקדוש־ברוך־הוא וכבוד שמים.

וכמים הפנים לפנים: כך מתגלה אהבת הקדוש־ברוך־הוא לישראל, המביאה לידי הרמת כבוד ישראל אפילו בעיני כל עמי הארץ,

ועד לכבוד האמיתי שיהיה בגלוי בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ יתרו תשכ"ה)

41 ראה לקו"ש [המורגתם] ח"ג ע' 142 ואילך. ובכ"מ.

אז מ'האלט שוין נאך דעם סיום העבודה פון אלע בירורים, און מ'האָט שוין אויך "צוגעפוצט די קנעפ" וכו', און מ'דארף נאך שטיין גרייט צו מקבל זיין משיח צדקנו – די שלימות פון אחד עשר (אינגאנצן שלא בערך צו עשר). . . כמרומו אין כ"ב שבט . . . אחד עשר בכפליים.

. . . נאך כ"ב שבט (יום הסתלקות פון בתו) האָט זיך אויפגעטאָן דער שלב האחרון אין צוגרייטן די וועלט (אַלס אַ דירה לו יתברך בתחתונים) צו דער גאולה . . . שלימות ענין זה קומט ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

. . . דערפון האָט מען דעם לימוד פאָר נשי ובנות ישראל בכלל, ובמיוחד – פאָר די שלוחות תחינה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – וועלכע האָבן זיך דאָ צוזאַמענגעקליבן מכל קצוי תבל אין דעם "כינוס השלוחות העולמי". . . בזמננו זה, די לעצטע רגעים פאָר דער גאולה – צו מעורר זיין זיך און אלע נשי ובנות ישראל וועגן דעם גודל הזכות פון נשי ובנות ישראל צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, וועלכע קומט "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"⁵, כנ"ל.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט, וליל יום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט תשנ"ב)

5 יל"ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות).

דורנו זה הוא הדור האחרון של הגלות והדור הראשון לגאולה – כפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא הכריז והודיע כמ"פ, שכבר סיימו הכל ועכשיו צריכים רק לקבל את משיח צדקנו בפועל ממש – במילא מובן, שאם בינתיים הי' ענין של הסתלקות, כפי שהי' בכ"ב שבט ארבע שנים לפני זה (שנת ה'תשמ"ח), הי' אך ורק בכדי לפעול את העלי' היחידה שנותרה – העלי' דהגאולה האמיתית והשלימה.

. . . דובר ריבוי פעמים שהחידוש והעילוי הנפלא של דורנו – הדור האחרון של הגלות והדור הראשון לגאולה – שהוא משקף [ער שטעלט

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לְעוֹלָם וָעֶד

הוספה

בשורת הגאולה

טו.

„קהל גדול ישובו הנה“¹, לארצנו הקדושה, „ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“²,

– שלכן, גם לפני הגאולה יושבים בה בני לבטח, ללא פחד מזה ש„אומות העולם מתרעשים ומתבהלים“ בגלל ש„מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה“, כיון שהקב"ה „אומר להם (לישראל), בני, אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . . (וכופל הענין) אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם“³, „מלך המשיח . . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“³.

(משיחות ש"פ יתרו, ח"י שבט תנש"א)

- (1) ירמ' לא, ז.
(2) עקב יא, יב.
(3) יל"ש ישעי' רמז תצט.

טז.

בזמננו זה, ווען מ'האלט סמוך גלייך פאר דער גאולה האמיתית והשלימה . . . כמדובר מערערע מאָל אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט און איצטער דאַרף נאָר זיין די גאולה בפועל.

* * *

מדובר כמ"פ די ראשי תיבות בדרך אפשר פון „מיד“ – משה, ישראל

פון דעם דור – דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון גאולה – אַז ער שטעלט מיט זיך פאַר דעם גמר וסיום פון „מעשינו ועבודתינו“¹ פון אידן במשך כל הדורות שלפני זה, צו פאַרענדיקן די לעצטע בירורים אין גלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² – „צופוצן די קנעפלעך“; אונזער עבודה באַשטייט אין ברענגען די גאולה בפועל פאַר דעם דור און פאַר אַלע דורות שלפני זה! דאָס הייסט, אַז אין דעם דור איז מען מסיים מעשינו ועבודתינו פון אידן במשך כל הדורות.

. . . אין דעם דור פון נשיא דורנו גופא זיינען פאַראַן עטלעכע שלבים ותקופות, ובכללות – דריי שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) – דער סיום התקופה פון עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) דער יום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (דער ערשטער גאַנצער טאָג לאַחרי ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)³ – ווען עס האָט זיך אָנגעהויבן דער המשך וחידוש פון אַ נייער תקופה ו„נתלו המאורות“ פון דעם דור השביעי פון אַלטן רבי'ן (אָדער דור התשיעי פון בעש"ט). (ג) די תקופה נאָך דער הסתלקות פון בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

. . . יום העשירי בחודש האחד עשר גייט אויף דעם סיום וגמר העבודה פון מברר זיין די לעצטע „שיריים“ פון גלות, „צופוצן די קנעפלעך“.

. . . דער יום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר – באַדייט אַז נוסף און נאָך דער עבודה פון יום עשירי בחודש אחד עשר, דערגרייכט מען און מען ווערט נתעלה (לויט דעם כלל פון „מעלין בקודש“⁴) אויך צו דעם גילוי (יום) פון אחד עשר.

. . . אין דעם גופא קומט מען דערנאָך צו נאָך אַ העכערע דרגא –

- (1) תניא רפל"ז.
(2) שיחת שמה"ת תרפ"ט.
(3) ראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 255 הערה 99.
(4) ברכות כה, א. וש"נ.

(הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, ד.ה. אַז דער דור הראשון פון מתן תורה (דור משה) פאַרבינדט זיך מיט דעם דור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא משיחא), דורך גילוי החסידות פון דעם בעש"ט און רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, וואָס לכשיפוצו מעינותיך חוצה "אתי מר" דא מלכא משיחא¹.

ויש לומר, אַז בהתאם צו דעם תוכן פון דעם וואָרט "מיד" (גלייך), דאַרף מען זאָגן אַז די דריי אותיות זיינען פאַרבונדן ניט מיט דריי באַזונדערע זמנים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, און דוד מלכא משיחא בדורו), נאָר זיי קומען אַלע צוזאַמען בסמיכות ממש ("מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרומז אויך אין דעם וואָס "מיד" איז אויך ר"ת "משה, יהושע, דורם", וואָס אַלע דריי זיינען געווען בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה – אַז אין דעם זעלבן דור האָט מען דעם גילוי פון אַלע דריי – מ' (ר"ת משיח²), י' (ר"ת פון ביידע נעמען פון "כ"ק מו"ח אדמו"ר) און ד' (דורם); צוזאַמען מיט דער משה שבדורנו ("כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט) כולל אויך דער גילוי תורת החסידות (די מעינות הבעש"ט) על ידו, האָט מען אויך דעם גילוי פון בחי' אחד עשר "גואל ראשון הוא גואל אחרון"³, דוד מלכא משיחא.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט תשנ"ב)

1) אגה"ק הידועה הבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

2) להעיר שמנחם שמו (סנהדרין צח, ב).

3) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א. ש' הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

בזמננו זה, בעמדנו סמוך מיד לפני הגאולה האמיתית והשלימה . . . כמדובר כמ"פ שסיימו כבר הכל וכעת צריכה רק להיות הגאולה בפועל.

. . . מדובר כמ"פ הראשיתיות בדרך אפשר של "מיד" – משה, ישראל (הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, היינו שהדור הראשון דמתן תורה (דור משה) מתקשר עם הדור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא

משיחא), ע"י גילוי החסידות הבעש"ט ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, אשר לכשיפוצו מעינותיך חוצה "אתי מר" דא מלכא משיחא¹.

ויש לומר, שבהתאם לתוכן תיבת "מיד", צריך לומר שג' האותיות קשורים לא עם ג' זמנים שונים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, ודוד מלכא משיחא בדורו), אלא באים כולם יחד בסמיכות ממש ("מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרומז גם בזה ש"מיד" הוא גם ר"ת "משה, יהושע, דורם", ששלשתם היו בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה – שבאותו הדור ישנו הגילוי דשלשתם – מ' (ר"ת משיח²), י' (ר"ת דב' שמותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר) וד' (דורם); יחד עם משה שבדורנו ("כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט), כולל גם הגילוי דתורת החסידות (מעינות הבעש"ט) על ידו, ישנו גם הגילוי דבחי' אחד עשר, "גואל ראשון הוא גואל אחרון"³, דוד מלכא משיחא.

מה.

אונזער דור איז דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון דער גאולה – ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר דער בעל ההילולא האָט מכריז ומודיע געווען כמ"פ, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט און איצטער דאַרף מען נאָר מקבל זיין משיח צדקנו בפועל ממש – במילא איז פאַרשטאַנדיק, אַז אויב בינתיים איז געווען אַן ענין של הסתלקות, ווי דאָס איז געווען בכ"ב שבט בארבע שנים לפני זה (שנת ה'תשמ"ח), איז דאָס אך ורק בכדי צו ברענגען די איינציקע עלי' וואָס איז נאָך געבליבן – די עלי' פון דער גאולה האמיתית והשלימה.

. . . מ'האָט גערעדט מערערע מאָל דעם געוואַלדיקן חידוש ועילוי